

MINISTERSTVO VNITRA
Poradní sbor ministra vnitra
ke správnímu řádu

Závěr č. 108

ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 2. 12. 2011

Procesní režim vydávání občanských průkazů

Na vydání občanského průkazu se v případě, že zákon č. 328/1999 Sb. nestanoví jinak, užije část čtvrtá správního řádu.

Odůvodnění:

Poradní sbor ministra vnitra se zabýval otázkou týkající se procesního režimu vydávání občanských průkazů po 1. lednu 2012.

Pokud jde o dosavadní procesní režim při postupu podle zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, lze vycházet z toho, že občanský průkaz není dokladem o přiznání práva, a tedy ani postup jeho vydání nelze považovat za řízení o žádosti o přiznání práva. Při vydání občanského průkazu se nerozhoduje o právech a povinnostech občana, kterému má být občanský průkaz vydán, ani se jím neprohlašuje, že tento občan má nebo nemá práva anebo povinnosti. Z toho vyplývá, že při vydání občanského průkazu se nejedná o správní řízení ve smyslu § 9 správního řádu, tj. nepostupuje se podle části druhé a třetí správního řádu. Ve smyslu tohoto výkladu také postupuje praxe od počátku účinnosti zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Na základě novely zákona o občanských průkazech s účinností od 1. 1. 2012 má právo (nikoli povinnost) požádat o vydání občanského průkazu kromě opatrovníka občana zbaveného způsobilosti k právním úkonům také občan mladší 15 let prostřednictvím svého zákonného zástupce a dále občan, který nemá trvalý pobyt na území ČR (§ 2 odst. 4, 5 a 6 zákona č. 328/1999 Sb.¹). V těchto případech jde podle názoru tazatele o řízení o právu mít

¹ „(4) Občanský průkaz lze na žádost vydat i občanovi mladšímu 15 let nebo občanovi, který nemá trvalý pobyt na území České republiky.

(5) Občanský průkaz podle § 2 odst. 2 písm. c) lze na žádost vydat také občanovi bezprostředně po nabytí státního občanství udělením²).

občanský průkaz a vzniká otázka, zda by v rámci něj neměl být aplikován postup podle části druhé a třetí správního řádu.

Podle názoru poradního sboru je třeba i ohledně právní úpravy v zákoně č. 328/1999 Sb. účinné od 1. 1. 2012 vycházet z ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 328/1999 Sb., podle kterého *je občanský průkaz veřejná listina, kterou občan prokazuje své jméno, popřípadě jména, příjmení, podobu a státní občanství České republiky (dále jen „státní občanství“), jakož i další údaje v ní zapsané podle tohoto zákona.* Vydání občanského průkazu je tedy vydáním dokladu, kterým se prokazuje existence právního vztahu, např. vztahu k České republice – státního občanství, resp. existence určitých právních skutečností (další údaje zapsané v občanském průkaze), nejde však o rozhodnutí, které by právní vztah konstituovalo nebo deklarovalo (srovnej § 67 odst. 1 správního řádu). Na tom nic nemění ani skutečnost, že v některých případech má občan povinnost mít občanský průkaz, zatímco v jiných jde pouze o fakultativní možnost na žádost občana.

Závěrem lze uvést, že závěr o tom, že se jedná o řízení o právu, nelze bez dalšího dovozovat pouze ze skutečnosti, že právní předpis umožňuje fyzické osobě podat žádost správnímu orgánu o provedení určitého úkonu nebo vykonání jiné formy správní činnosti, které za splnění zákonných podmínek musí být vyhověno. Pokud bychom takový výklad připustili, muselo by být ad absurdum vedeno správní řízení a vydáno rozhodnutí o každé žádosti podané na základě zákona, což by zcela popíralo smysl postupů podle části čtvrté správního řádu (srov. např. poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., provedení registračního úkonu, vydání osvědčení apod.). Při zkoumání, zda se jedná o správní řízení nebo postup podle části čtvrté správního řádu je tedy třeba vycházet především z předmětu tohoto postupu, zda jím je rozhodování o právech a povinnostech nebo jiný úkon při výkonu veřejné správy, který rozhodnutím není.

(6) Občan, který byl rozhodnutím soudu zbaven způsobilosti k právním úkonům, může mít občanský průkaz jen v případě, že o jeho vydání požádá soudem ustanovený opatrovník³⁾ (dále jen "opatrovník") nebo jiný zákonný zástupce.“